

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 39/2006 vp

Hallituksen esitys työeläkeasioiden muutoksen- hakulautakunnasta annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 6 päivänä syyskuuta 2006 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain muuttamisesta (HE 91/2006 vp).

Lausunto

Eduskunnan päätöksen mukaisesti perustuslakivaliokunta on antanut asiasta lausunnon (PeVL 35/2006 vp), joka on otettu tämän mietinnön liitteeksi.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitussihteeri Carita Wuorenjuuri, sosiaali- ja terveysministeriö
- lainsäädäntöneuvos Arja Manner, oikeusministeriö
- kehityspäällikkö Maijaliisa Takanen, Eläketurvakeskus
- puheenjohtaja Outi Antila, työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunta
- ylitarkastaja Maija-Liisa Kotiranta, Vakuutusvalvontavirasto
- lakimies Jorma Kurula, Valtiokonttori

- tarkastuspäällikkö Timo-Veli Sälli, Valtiontalouden tarkastusvirasto
- toimistopäällikkö Sinikka Kauppinen, valtion eläkelautakunta
- toimistopäällikkö Kristiina Piilola, kuntien eläkelautakunta
- lakiasiaintoimittaja Anne Perälehto-Virkkala, Kuntien eläkevakuutus
- kansainvälisten asioiden johtaja Heikki Telakivi, Suomen Kuntaliitto
- lakimies Susanna Nisonen, Työeläkevakuuttajat TELA ry
- asiantuntija Mikko Nyysölä, Elinkeinoelämän keskusliitto
- lakimies Matti Koskinen, Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry edustaen myös Kunta-alan unionia
- sosiaalipoliittinen sihteeri Kaija Kallinen, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- työmarkkina-asiamies Merja Hirvonen, Suomen Yrittäjät
- neuvottelupäällikkö Seppo Väänänen, Palkansaajajärjestö Pardia ry
- lakiasiamies Jari Järvi, Tekniikan ja Peruspalvelujen Neuvottelujärjestö KTN ry.

Lisäksi Akava ry on antanut kirjallisen lausunnon.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annettua lakia siten, että sekä yksityisten että julkisten alojen työeläkeasioihin haetaan muutosta ensimmäisenä astena työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnalta. Samalla lautakunnan kokoonpanoa täydennetään yhdistämällä siihen nykyiset valtion eläkelautakunta ja kuntien eläkelautakunta. Muutoksenhakulautakunnan organisaatiota ja jaostoja muutettaisiin vastaamaan yhdis-

tyvän muutoksenhakulautakunnan asiantunte-
muksen tarpeita.

Muutoksenhakulautakunnan rahoitusta muutetaan samalla siten, että myös julkisten alojen eläkelaitokset osallistuvat muutoksenhakulautakunnan kustannuksiin. Työeläkeasioiden muutoksenhakua selkeytettäisiin ja tehostettaisiin.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Hallituksen esitys liittyy toimeentuloturvasioiden muutoksenhakujärjestelmän uudistamiseen. Toimeentuloturvan muutoksenhakukomitea ehdotti mietinnössään työeläkeasioiden ensimmäisen asteen muutoksenhakulautakuntien yhdistämistä (KM 2001:9). Esityksen mukaan valtion eläkelautakunta ja kuntien eläkelautakunta yhdistetään työeläkeasioiden muutoksenhakulautakuntaan. Valiokunta toteaa, että samantyyppisiä ansioeläkeasioita käsittelevien lautakuntien yhdistämisellä voidaan yhtenäistää ratkaisukäytäntöä ja menettelytapoja. Yhdistetyn muutoksenhakulautakunnan toiminnassa on kuitenkin turvattava valtion ja kuntien eläkeasioiden edellyttämä asiantuntemus.

Perustuslakivaliokunta piti lausunnossaan asianmukaisena, että muutoksenhakulautakuntia koskeva sääntely noudattelee yhdenmukaista linjaa. Sen vuoksi perustuslakivaliokunta katsoi, että lakiehdotuksen 8 §:n 4 momenttia on tarpeellista vielä täsmentää siten, että jaoston päätösvaltaiseen kokoonpanoon kuuluisi yhtä monta työnantajayhdistysten keskusjärjestöjen sekä työntekijöiden ja toimihenkilöiden ammattiyhdistysten keskusjärjestöjen ehdotuksesta määrättyä jäsentä.

Valtiontalouden tarkastusvirasto on asian valiokuntakäsittelyn yhteydessä kiinnittänyt huomiota siihen, että työeläkeasioiden muutoksen-

hakulautakunnasta annetussa laissa (677/2005) ei ole riittävän yksityiskohtaisesti säädetty lautakunnan kirjanpidosta, tilinpäätöksestä ja tilintarkastuksesta. Eduskunnan käsiteltävänä on samanaikaisesti hallituksen esitys tilintarkastuslaiksi ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi (HE 194/2006). Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 16 §:ssä on säädetty muutoksenhakulautakunnan tilintarkastuksesta. Hallituksen esityksessä 16 §:ään ehdotetun lisäyksen mukaan muutoksenhakulautakunnan täysistunto valitsee vuosittain tilintarkastajan ja varatilintarkastajan. Valiokunta ehdottaa tässä yhteydessä säännöksen täsmentämistä. Valiokunta pitää kuitenkin tarpeellisena, että muutoksenhakulautakunnan talousasioiden valvonnan kehittämistarpeet selvitetään erikseen.

Yksityiskohtaiset perustelut

8 §. *Muutoksenhakulautakunnan ratkaisukokoonpano.* Valiokunta ehdottaa 8 §:n 4 momentin täsmentämistä jaoston päätösvaltaisuuden osalta perustuslakivaliokunnan esittämällä tavalla.

16 §. *Muutoksenhakulautakunnan talouden perusteet.* Valiokunta ehdottaa pykälän 3 momentin teknistä korjausta. Pykälän 4 momentti ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että säännöksessä mainitaan, miltä osin tilintarkastuslakia sovelle-

taan muutoksenhakulautakunnan tilintarkastukseen. Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi tilintarkastajien kelpoisuusvaatimuksista.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutoin hallituksen esityksen mukaisena paitsi 8 ja 16 § muutettuina seuraavasti:

Valiokunnan muutosehdotukset

8 §

Muutoksenhakulautakunnan ratkaisukokoonpanot

(2 mom. kuten HE)

Jaoston päätösvaltaisuuden edellytyksenä on lisäksi, että enintään puolet läsnä olevista jäsenistä on työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevia jäseniä, maatalousyrittäjätoimintaan perehtyneitä jäseniä ja yrittäjätoimintaan perehtyneitä jäseniä ja että 2 momentin 1—3 kohdassa mainituista kahdesta työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevasta jäsenestä toinen on työnantajayhdistysten edustavimpien keskusjärjestöjen ehdotuksesta määrätty jäsen ja toinen työntekijäin ja toimihenkilöiden edustavimpien keskusjärjestöjen ehdotuksesta määrätty jäsen.

16 §

Muutoksenhakulautakunnan talouden perusteet

(1 mom. kuten HE)

Työeläkelaitoksen oikeushallintomaksu määrätään siten, että 2 momentissa tarkoitettussa talousarviossa vahvistetut muutoksenhakulautakunnan kustannukset jaetaan työeläkelaitosten kesken mainituissa työeläkelaitoksissa määräämisvuotta edeltävänä vuonna vakuutettujen työansioiden ja työtulojen perusteella. Oikeushallintomaksun määrän vahvistaa muutoksenhakulautakunnan hallintojaoston esityksestä Vakuutusvalvontavirasto. Oikeushallintomaksun maksuunpanosta ja perinnästä vastaa muutoksenhakulautakunta. Tarkempia säännöksiä maksun täytäntöönpanosta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

Muutoksenhakulautakunnan tilintarkastukseen sovelletaan, mitä tilintarkastuslaissa (/) säädetään *tilintarkastajan riippumattomuudesta, esteellisyydestä, salassapitovelvollisuudesta, erottamisesta ja eroamisesta*. Muutoksenhakulautakunnan täysistunto valitsee vuosittain tilintarkastajan ja varatilintarkastajan, joista toinen on Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja (KHT) ja toinen julkishallinnon ja -talouden tilintarkastaja (JHTT). Tilinpäätöksen vahvistaa ja vastuuvapauden hallintojaostolle myöntää muutoksenhakulautakunnan täysistunto. Muutoksenhakulautakunta antaa vahvistetun tilinpäätöksen tiedoksi Vakuutusvalvontavirastolle. Jos tilinpäätös osoittaa yli- tai alijäämää vahvistettuun talousarvioon nähden, erotus otetaan huomioon seuraavalta vuodelta määrätävän oikeushallintomaksun perusteissa.

(5 mom. kuten HE)

StVM 39/2006 vp — HE 91/2006 vp

Helsingissä 17 päivänä marraskuuta 2006

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Valto Koski /sd	Arto Seppälä /sd
jäs.	Sirpa Asko-Seljavaara /kok	Osmo Soininvaara /vihr
	Anneli Kiljunen /sd	Tapani Tölli /kesk
	Pehr Löf /r	Raija Vahasalo /kok
	Leena Rauhala /kd	Erkki Virtanen /vas
	Juha Rehula /kesk	Tuula Väättäinen /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Harri Sintonen.